

Tako so govorili gospod fajmošter, in učenci so jim v zahvalo zapeli še to le pesmico:

Sem mlad in še majhen,	In ptičice drobne
Pa šolar sem že,	Že zgodaj pojó,
Za uk mi veselo	Studenci po bregu
Tak bije srcé.	Tak urno tekó; —
Saj béelice tudi	Le jaz bi pa leno
Podvizajo v cvet,	Zapravljaj svoj dan, —
Šumé in berejo	Me vari Bog tega, —
Sladčico in med.	Ne bodem zaspan!

Prav rad bom ubogal
Vse v šoli, domá,
In lepo se vedel,
To srečo mi da. —
Prav pridno, pazljivo
Se bodem učil,
Tak zlate nauke
Bom v srcé sadil.

Naj gre rakom žvižgat!

Kdo? — „kozopersk.“

Ker rabi „učit. Tovarš“ za mesce slovenske imena, naj spregovorim nekoliko besedic zastran neslanega imena „kozopersk.“ Bes ga plentaj, kdor ni vedil tega mesca po naše, po kaki lepši stvari kerstiti, kot po . . . Ktera slovenska deklica bi ne zarudela, ako bi ji bilo n. pr. povedati, da se je zaročila mesca kozoper . . .? Fej te bodi! bi rekla in umolknila. — Kaj je pa storiti? mar novo lepše ime skovati? — Kaj še; saj ga že davno imamo, pa ga vsi še ne poznamo: vinotok se mu pravi. Glejte lepega imena po preblagi kapljici — po sladkem vincu (moštu), ki ga ondaj točimo in pretakamo. Ni li lepše od nemarnega . . . kozoperska? — Kod pa rabijo ime vinotok? Po Štajarskem. Kdo ga rabi ondot? Dobro pomnim, da sem ga bral jaz najprej v celjskih „Slovenskih novinah“ l. 1849, ki jih je vredoval sedANJI gimn. učenik ljubljanski, gosp. V. Konšek, ki je bil ondaj učenik celjski. Drugič sem bral ime vinotok (oktober) brez kozoperska v „računici za slovenske šole na deželi“ l. 1859, str. 53; tako je ostalo tudi v novem natisu te

šolske knjige za l. 1861 (v tem natisu na str. 51). To knjigo je spisal, kakor sem zvedil, verli učitelj mariborski, po imenu Kranjec (Krainz), po domovini pa Štajarec. Po tem sodim, da je po slovenskem Štajarskem — ako ne prostim ljudem, pa vsaj pratikarjem in pisateljem znano lepše ime „vinotok“. (Kdor ve to za terdno, prosim naj se oglasi; zakaj jaz nisem vidil še nikoli nobene slovensko-štajarske pratike, le sodim tako.) *)

„Vinotok“ so vzeli pod besedo „Weinmonat“ tudi v naš veliki nemško-slovenski slovník (1860); zaznamovan je s križcem (†) kakor ime novejšje dobe; poleg njega stoji tudi „vinodaj“ (†), kterega pa ne priporočam, zato ker je bil, vemda, najnazadnje skovan, in ga ni rabila še živa duša. (S tem pa nočem gosp. vredniku te mervice v greh šteti.)

Po mojem svetu je vzel gospod šolski svetovavec dr. Močnik „vinotok“ tudi v slovensko-nemški abecednik (za krajnsko deželo l. 1860, str. 87 na prvo mesto, kozopersk pa v oklep); pri drugem natisu naj se ta gerdoba za vselej izverže.

Tako naj bi ravnali g. g. pratikarji in koledarji, kteri se derže slovenskih imen, v pratikah in koledah že za drugo leto (1862), pa bi se iznebili kozjega smrada berž tako, kakor smo se nekdanjega gnojnega, namreč poprejšnjega „listovega gnoja“, in ga nadomestili z lepšim „listopadom“.

Kakor ni bilo zavoljo „listopada“ nobene zmešnjave, tako se je ni bati tudi zavoljo „vinotoka“, to pa zato ne, 1) ker naše ljudstvo ravno tega gerdega imena „kozopersk“ doslej še ni pobralo, 2) ker nimamo zdaj še nikakih imenitnih slovenskih pisem: dolžnih, ženitnih pisem i. t. d. — lahko bi jih vsaj na perste prešteli, — tedaj se nam ni bati ne pravn, ne drugih zmešnjav.

Zato ponavljam: „kozopersk“ naj gre le skoro rakom žvižgat. **) Gospodje učitelji pa po šolah lahko največ pripo-

*) Iz med slov. koledarjev je najpred g. J. Lenček-ov „Romar“ l. 1857 prinesel ime vinotok, kjer ga je v prerokvanji za vsaki mesec tako le naznanil: „Mesea kozoperska se bo huda vojska vnela, zakaj kozopersk bo hotel kozopersk biti, romar pa mu tega privolil ne bo, vsaj v svojem koledarji ne“. — Poznejši slov. koledarji imajo vsi vinotok.

Vredn.

**) Ravno ta stari pregovor nam priča, da so naši prededje hodili nekđaj

morejo, da se to zgodi — mili slovenščini na čast. Zato sem poslal to reč „učit. Tovaršu“, in menim, da nisem — zašel. Ako bi hotel našo „nerodnost“ s tujo zagovarjati, to bi me ne stalo težko; ali tega nočem. Vsak naj pred svojim pragom pometa, — pa bo povsod snažno in lepo.

J. Navratil.

Navod za podučevanje v petju.

Poleg Hentschel-na, Karov-a in drugih slovečih učiteljev spisal in za slovenske ljudske šole osnoval Fr. Sr. Adamič.

Vsem g. učiteljem prijazni pozdrav! — Sklenil sem v „Tovaršu“ priobčiti nekoliko čertic, zadevajočih podučevanje v petju. Veliko se je že pisalo o tem, pa le splošno, ter nihče ni še priobčil trdnega, zanesljivega vodila, po katerem bi se v ljudskih šolah ravnati moglo. Poskusil bom tedaj častite g. tovarše soznaniti s svojimi mislimi o tem predmetu, vedno ozi-
raje se na skušnje slovečih učencikov v petju po deželah, kjer petje po ljudskih šolah že davno lepo cvete.

S podukom v petju naj se mladost izobrazuje formalno in materialno. Ta dvojni namen vpotrebuje:

1. verste elementarnih vaj, tedaj „elementarnega tečaja;“
2. vaje pesmic,*) „pesemskega tečaja.“

Elementarni tečaj naj vodi učenca k spoznanju in samostojni delavnosti, pesemski tečaj pa naj mu vcepi miločutje, družbinsko prijaznost in priljudno dobrovoljnost.

Elementarni tečaj naj tedaj

1. skozi vse šolske razrede se razprostira,
2. vse glasbine pervine obsega,
3. nepretergano napreduje.

Pesemski tečaj naj

1. tudi skozi vse šolske razrede se razprostira,
2. na splošno življenje učencov v šoli in zunaj šole se ozira,
3. le dobro in lepo blago nabira.

res rakom žvižgat; meni je pravila tudi moja stara mati, ko sem bil še majhen, kako so hodili ljudje nekda ob Kolpi rakom žvižgat in jih žvižgaje iz lukenj vabit. To le gredoč, ker je ravno zdaj čas za to. —

Pis.

*) Ko govorim od „pesmic,“ mislim vselej „pesem z napevom vred,“ — pesem dobro in lepo, napev pravilno izdelan, primerin in lep.

Pis.